

RIKARDO, GIDARI

Ez da guretzat erraz hil den eta nolabait ere euskal gizon ospetsuen luminarian sartu den adiskide batez mintzatzea. Tokia merezi zuen eta hor dago. Baina guretzat, bere oroitzapenaren inguruan gertatu den haloa trabagarri gertatzen zaigu hezur eta haragizko gizonari hurbildu nahi gatzazkion momentu honetan. Orduan ere bazuen plaza gizona inguratzen duen begirunezko kontsiderazioa baina eguneroko jardunean ondo presente genuen topiko bada ere haren alderdi gizatiarra haloetan geratzeko.

Rikardoz hitzegitea eskatzen zaigunean, lehendabizi, gezurra dirudien arren eta berarekin harreman pertsonalik izan ez zituztenek edo bere obraren bidez bakarrik ezagutzen dutenek beharbada ulertuko ez badute ere, zera datorkigu gogora: Kur-saalean *Zeruko Argiako* gure orriak zirela eta, hainbat adiskide eta lankide, oso ondo zertarako ote zen ez genekien bilera egin ondoren, pote bat hartzera joaten gineneko adiskidea. Zeren ez baitzen guztiok noizbait padezitu behar izan dugun intelektual aspergarri eta gai bakarreko horien tankerakoa. Rikardo ez zen intelektualaren karikatuta. Bizitzaren alderdi guztietan nahi zuen eta zekien parte hartzen, dantza-lekuak, tabernak eta liburutegiak testigu.

Gu txepelago giren, gehiago jo genuen literatur aldera —literatur zaletasuna txepelkeria bezala hartua izan baita gure artean zorionez ala zoritxarrez— baina beragandik ez genuen inoiz sumatu geure lanari buruzko ironiarik; horrela *Zeruko Argian* edo gero editorial bat proiektatzerakoan bera izan zen literaturak textuinguru hartan behar zuen lekua aitortu zion lehena. Rikardoren irudi hori gorde nahi dugu: Duvergèren azken artikulua irakurri ondoren hain gogoko zuen Baroja edo Sartre, Camus (oi *L'Homme revolté*), Weil eta gure material ohizkoa irakurtzen.

Langilea zen; bera izan zen nazio eta sozial arazoak uztartzen eta euskaldungoaren ideologia tradizionala astintzen hasi zena, baina hori mundu guztiak daki eta ez gara gu beharbada egokienak puntu honetaz iharduteko.

Eta ezer gutxi esateko gara gu egokiak agian zuentzat ez dakigu baina guretzat garrantzizkoena dena zera da: bera izan zela euskal kulturaren munduan sarrerazi gintuen pertsona, eta gerta-kizun horrek gure bizitzen ibilbidea markatu duela betirako.

Ibon Sarasola — Ramon Saizarbitoria